

HYVINKÄÄN MAAHANMUUTTAJATAUSTAISEN
OPPIJAN KOULUPOLKU

Päivitetty 27.5.2019

Sisällys

JOHDANTO	3
1. VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS.....	4
1.1. VARHAISKASVATUS.....	4
1.2. ESIOPETUS	4
1.3. NIVELVAIHE ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN	5
2. PERUSOPETUS.....	6
2.1. OMAN ÄIDINKIELEN OPETUS.....	6
2.2. ALAKOULU.....	6
2.3. NIVELVAIHE ALAKOULUSTA YLÄKOULUUN.....	7
2.4. YLÄKOULU.....	7
2.5. VALMISTAVA OPETUS.....	8
2.6. PERUSOPETUKSEN LISÄOPETUS ELI KYMPPILOUKKA.....	9
2.7. NIVELVAIHE PERUSOPETUKSESTA TOISEN ASTEEN OPINTOIHIN.....	9
3. TOINEN ASTE	10
3.1. LUKIO	10
3.2. AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS (VALMA).....	11
3.3. AMMATILLINEN KOULUTUS	12
4. TEKIJÄT.....	13
5. VIITTEET	13

JOHDANTO

Tänä päivänä Hyvinkäällä opiskelee useita maahanmuuttajataustaisia oppilaita kaikilla eri kouluasteilla. Osa heistä on vasta Suomeen tulleita, osa jo pitempään täällä asuneita maahanmuuttajia ja osa Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia tai nuoria. Käytämme tässä heistä yhteistä nimitystä maahanmuuttajataustainen oppija.

Tämän suunnitelman tarkoituksena on kuvata näiden maahanmuuttajataustaisten oppijoiden koulupolkua aina varhaiskasvatuksesta toisen asteen opintoihin saakka. Toivomme, että tämä suunnitelma antaa ensisijaisesti tietoa eri kouluasteilla työskenteleville opettajille ja muulle henkilökunnalle siitä, miten oppijan koulupolku kussakin vaiheessa etenee. Se sisältää ohjeita myös siihen, miten nivelvaiheet asteelta toiselle saataisiin sujumaan mahdollisimman hyvin. Tämä suunnitelma antaa meille opetuksen ja ohjauksen yleiset raamit, mutta kunkin oppijan kohdalla on muistettava myös yksilöllisyys. Maahanmuuttajataustaisilla oppijoilla on huomioitava heidän mahdollinen aikaisempi koulunkäyntinsä, oma äidinkieli ja kulttuuri sekä kotoutumiseen liittyvät seikat. Näillä kaikilla on merkitystä oppijan oppimiselle. Tämä suunnitelma ja Hyvinkään kaupungin kotouttamisohjelma ohjaavat yhdessä opetuksen järjestämistä.

Varhaiskasvatukseen sisältyy vuoden kestävä esiopetus, joka toteutetaan joko päiväkodissa tai koulussa (kyläkouluilla alkuopetuksen yhteydessä). Peruskoulussa annetaan ala- ja yläkouluopetuksen lisäksi valmistavaa opetusta, joka on tarkoitettu niille oppijoille, joiden suomen kielen taito ei vielä riitä koulunkäynnin aloittamiseen yleisopetuksen luokassa. Valmistavan opetuksen jatkona voi toimia nivelopetus, jonka avulla oppija siirtyy asteittain perusopetukseen. Mikäli oppija ei saa peruskoulun päättötodistusta sen lukuvuoden aikana, jolloin hän täyttää 17 vuotta, voi hän siirtyä jatkamaan opintojaan aikuisten perusopetukseen.

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat ammatillinen koulutus ja lukio. Vaihtoehtona peruskoulun jälkeen ovat myös ammatilliseen koulutukseen valmentava VALMA-koulutus (vahvistusta opiskelunvalmiuksiin, suomen kieleen ja ammatinvalintaan) ja kymppiluokka (tavoitteena on lähinnä arvosanojen korottaminen jatko- opiskelua varten).

Maahanmuuttajataustaisen oppijan koulupolun kaikissa vaiheissa korostuu STK- eli suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus. Suomen kieli on paitsi oppimisen kohde sinänsä, myös väline kaikkeen muuhun oppimiseen.

1. VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

1.1. VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti suomi toisena kielenä (S2) -opetusta toteutetaan varhaiskasvatuksessa arjen toiminnoissa, leikeissä ja pienryhmissä. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (Lapsen Vasu) laaditaan henkilöstön, huoltajien ja lapsen välisenä yhteistyönä. Monikielisen ja -kulttuurisen lapsen kohdalla se sisältää myös suunnitelman suomen kielen oppimisesta sekä lapsen oman äidinkielen tukemisesta.

S2-opetus on osa varhaiskasvatuksen henkilöstön perustehtävää, jonka toteutumisesta yksikön esimies on vastuussa. Varhaiskasvatuksen suomi toisena kielenä (S2) -opettaja tukee ja konsultoi henkilöstöä.

Lapsen kielitaidon kehittymistä seurataan yhdessä huoltajien kanssa. Kolmevuotiaasta alkaen seurantaan käytetään S2 – suomen kielen oppimisen havainnointilomaketta. Kopio tästä tulee liitteeksi lapselle neljävuotiaana neuvolassa tehtävään laajennetun terveystarkastuksen havainnointilomakkeeseen. 3-vuotiaalle vähintään vuoden suomenkielisessä ympäristössä olleelle lapselle tehdään suomen kielen taitojen kartoitus, Kettu-testi. Taitojen edistymistä seurataan havainnoimalla ja erilaisilla kartoituksilla säännöllisesti.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"><i>suomen kielen oppiminen ja taitojen kehittäminen</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>suunnitelmallisesti arjessa ja erillisillä tuokioilla</i><i>kielitietoinen varhaiskasvatus</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>Kettu-testi</i><i>Repun takanassa, Kielireppu ym. kartoitukset</i><i>suomen kielen oppimisen havainnointilomake</i><i>muu havainnointi arjessa</i>
<ul style="list-style-type: none"><i>oman äidinkielen tukeminen</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>pääasiassa vanhemmat varhaiskasvatuksen henkilöstön tuella</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>keskustelut vanhempien kanssa</i>

1.2. ESIOPETUS

Esiopetuksesta toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Yksittäisellä lapsella on esiopetuksessa käytössä myös Lapsen Vasu, joka laaditaan henkilöstön, huoltajien ja lapsen välisenä yhteistyönä. Vasuun sisältyy suunnitelma lapsen suomen kielen oppimisesta sekä oman äidinkielen tukemisesta. Lisäksi esiopetusikäisen lapsen taitojen kehittymistä havainnoidaan Lapsen taitojen havainnointi- materiaalilla. Materiaalilla kartoitetaan mm. lapsen kielellisiä valmiuksia.

Esiopetuksessa olevan S2-oppijan suomen kielen taitoja kartoitetaan Lauran päivä - materiaalilla esiopetusvuoden joulutammikuun aikana. Näin saadaan käsitystä lapsen sen hetkisistä suomen kielen taidoista ja ehditään vielä kevään aikana vahvistaa näitä taitoja. S2-opettajan (joko koulun tai varhaiskasvatuksen) tekemän kartoituksen tulokset käydään läpi yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, joka välittää tiedot vanhemmille. Tarvittaessa voidaan sopia yhteisneuvottelu, jossa keskustellaan lapsen suomen kielen taidoista tarkemmin vanhempien kanssa nimenomaan koulun aloituksen näkökulmasta.

Oman äidinkielen opiskelun voi mahdollisesti aloittaa jo esiopetuksen aikana. Niille oppijoille, joiden omaa äidinkieltä opetetaan Hyvinkäällä, lähetetään kotiin kysely opetukseen osallistumisesta. Opetus tapahtuu yleensä yhteisessä ryhmässä perusopetuksen oppilaiden kanssa.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> <i>suomen kielen oppiminen ja taitojen kehittäminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>suunnitelmallisesti arjessa ja erillisillä tuokioilla</i> <i>kielitietoinen esiopetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Lauran päivä –kielikartoitus</i> <i>Kettu-testi, Repun takanassa, Kielireppu ym. kartoitukset</i> <i>suomen kielen oppimisen havainnointilomake</i> <i>Lapsen taitojen havainnointi –lomake</i> <i>muu havainnointi arjessa</i>
<ul style="list-style-type: none"> <i>oman äidinkielen taitojen kehittyminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>pääasiassa vanhemmat esiopetuksen henkilöstön tuella</i> <i>mahdollinen oman äidinkielen opetus yhteistyössä perusopetuksen kanssa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>keskustelut vanhempien kanssa</i> <i>oman äidinkielen opetuksen arviointimenetelmät</i>

1.3. NIVELVAIHE ESIOPETUKSESTA PERUSOPETUKSEEN

Lauran päivä -kartoituksen perusteella S2-oppijalle suositellaan siirtymistä joko perusopetuksen 1. luokalle tai valmistavalle luokalle, jossa opetuksen päätavoitteena on suomen kielen taitojen kehittäminen. S2-oppijat ohjataan ensisijaisesti keskittämiskouluihin, joissa on erillistä STK-opetusta sekä mahdollisuus oman äidinkielen opiskeluun. Valmistavasta opetuksesta oppija siirtyy kielitaitonsa perusteella 1. tai 2. luokalle.

Ensimmäisen tai valmistavan luokan opettaja kutsuu esiopetuksen opettajan ja huoltajat tiedonsiirtopalaveriin, jossa hän saa taustatietoa lapsesta. Jos mahdollista, koulun S2-opettaja osallistuu palaveriin. Keskustelu käydään joko koulun aloitusta edeltävänä keväänä tai viimeistään syksyllä

2. PERUSOPETUS

2.1. OMAN ÄIDINKIELEN OPETUS

Maahanmuuttajataustaisella oppijalla on mahdollisuus saada oman äidinkiелensä tai hänen kotonaan käyttämänsä muun kielen opetusta, mikäli hänen oma äidinkiелensä on väestörekisterissä jokin muu kuin suomi tai ruotsi. Ryhmä voidaan perustaa, jos kielen opiskeluun ilmoittautuu vähintään kuusi oppilasta. Opetukseen liittyy myös oman kulttuurin opetusta. Yleensä omaa äidinkieltä opiskellaan kaksi tuntia viikossa, ja tunnit ovat varsinaisen koulupäivän ulkopuolella.

2.2. ALAKOULU

Oppijalle suositellaan opiskelua keskittämiskoulussa (Asema, Martti, Paavola ja Puolimatka), jossa hän saa erillistä STK-opetusta sekä mahdollisesti oman äidinkielen opetusta. Tarvittaessa oman äidinkielen opettaja voi tukea oppijan muitakin opintoja.

Alakoulussa yhteistyö S2-opettajan ja luokanopettajan välillä on olennaisen tärkeää. STK-opetuksen tavoitteena on toiminnallinen kaksikielisyys, koska suomen kieli on kaiken oppimisen väline. Keskittämiskoulussa oppilas osallistuu erillisille STK-tunneille sekä suomen kieli ja kirjallisuus -tunneille. Muussa kuin keskittämiskoulussa opiskeleva S2-oppija osallistuu vain suomen kieli ja kirjallisuus -tunneille. On oleellista, että S2-oppijan opetus ja arviointi ovat aina kuitenkin STK-opetussuunnitelman mukaista. Kielitietoinen opetus on huomioitava kaikissa oppiaineissa eli periaatteessa kaikki opettajat ovat myös S2-opettajia. S2-statuksella oleva oppija voi myös siirtyä suorittamaan SUK-oppimäärää, jos hänen kielitaitonsa kaikilla kielen osa-alueilla on siihen riittävä. Tästä on kuitenkin aina keskusteltava huoltajien kanssa, jotka viime kädessä tekevät päätöksen.

Opettajan tulee eriyttää opetus oppijan valmiustason mukaiseksi. Puutteellinen kielitaito ei saa olla este muun osaamisen näyttämiseksi. Jos on mahdollista, koetilanteessa voi käyttää apuna esimerkiksi koulunkäynninohjaajaa. Todistuksessa numeroarvioinnin sijasta voidaan käyttää myös osallistumismerkintää (o).

S2-oppijalla on oikeus kaikissa oppiaineissa samaan tukeen kuin muillakin oppilailta. Tukea annetaan kolmiportaisen tuen mallin mukaisesti. Mahdolliset oppimisvaikeudet pyritään testaamaan oppijan omalla äidinkielellä tulkin kanssa.

Jos huoltajien suomen kielen taito ei ole riittävä, on lapsen asioita käsittelevissä palavereissa tarvittaessa käytettävä tulkkia. Oman äidinkielen opettaja voi toimia tulkkina vain yleisissä asioissa, esimerkiksi yhteisissä vanhempainilloissa.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> <i>toiminnallinen kaksikielisyys</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>erillinen STK-opetus</i> <i>suomen kieli ja kirjallisuus -tunnit</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>S2-kokeet</i> <i>jatkuva havainnointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> <i>alakoulun oppimäärän suorittaminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>kielitietoinen opetus kaikissa oppi- aineissa</i> <i>eriyttävä opetus tarvittaessa</i> <i>mahdollinen tukiopeus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>arviointimenetelmien valinta oppilaan kielitaitotason mukaan</i> <i>numeroarviointi tai osallistumismerkintä</i>
<ul style="list-style-type: none"> <i>oman äidinkielen tukeminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>mahdollinen oman äidinkielen opetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>kielitaidon eri osa-alueiden arviointi</i>

2.3. NIVELVAIHE ALAKOULUSTA YLÄKOULUUN

Kun oppija siirtyy alakoulusta yläkouluun, pidetään siirtopalaveri, jossa luokanopettajan lisäksi ovat mukana S2-opettaja, alakoulun erityisopettaja, yläkoulun luokanvalvoja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja rehtorit. Palaverissa käsitellään oppimiseen vaikuttavia asioita, kuten oppimisvalmiuksia, sosiaalisia taitoja ja erityistarpeita. Perustiedot siirtyvät alakoulusta yläkouluun HOPO-kaavakkeella.

2.4. YLÄKOULU

Oppijalle suositellaan opiskelua keskittämiskoulussa (Härkävehmas, Pohjoispuisto ja Puolimatka), jossa hän saa erillistä STK-opetusta. Yläkoulussa STK-opetus korvaa kokonaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen. Keskittämiskoulussa oppijalla on edelleen mahdollisuus oman äidinkielen opiskeluun. Kuten alakoulussa, myös yläkoulun S2-statuksella oleva oppija voi suorittaa SUK-oppimäärää, mikäli hänen kielitaitonsa on riittävä.

Myös yläkoulussa kaiken opetuksen tulee olla kielitietoista, eli S2-opetus toteutuu kaikkien oppiaineiden tunneilla. Aineenopettajat ja S2-opettaja tekevät yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan. Muussa kuin keskittämiskoulussa opiskeleva S2-oppija opiskelee suomen kieli ja kirjallisuus -tunneilla STK-opetussuunnitelman mukaisesti. Mahdolliset tukitoimet ja testaaminen toteutetaan samoin kuin alakoulussa.

Maahanmuuttajataustaisten oppijoiden tavoitteena on saavuttaa riittävät tiedot ja taidot, joita peruskoulun päättötodistus edellyttää. Tavoitteena on, että heillä on valmiudet jatko-opinnoissa selviytymiseen. 17 vuotta täyttäneen maahanmuuttajataustaisen oppijan on mahdollista suorittaa peruskoulu loppuun aikuisten perusopetuksessa.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>toiminnallinen kaksikielisyys</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>STK-opetus joko erillisillä tunneilla tai suomen kieli ja kirjallisuus -tunneilla</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>S2-kokeet</i> • <i>jatkuva havainnointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>peruskoulun päättötodistus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>kielitietoinen opetus kaikissa oppiaineissa</i> • <i>eriyttävä opetus</i> • <i>mahdollinen tukiopeus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>vaihtelevat arviointimenetelmät</i> • <i>numeroarviointi tai osallistumismerkintä</i> • <i>päättötodistuksessa numeroarviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>oman äidinkielen tukeminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>mahdollinen oman äidinkielen opetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>kielitaidon eri osa-alueiden arviointi</i>

2.5. VALMISTAVA OPETUS

Kun peruskouluikäinen maahanmuuttajalapsi tai -nuori muuttaa Suomeen, hän aloittaa koulupolkinsa valmistavan opetuksen ryhmässä. Ryhmät jaetaan tarvittaessa ikätason mukaan niin, että 7- 11-vuotiaat oppijat ovat omassa ryhmässään ja vanhemmat omassaan.

Valmistavaan opetukseen siirtyvät myös ne esiopetuksesta tulevat lapset, joiden suomen kielen taito ei vielä riitä yleisopetuksen seuraamiseen. Kielitaito kartoitetaan esiopetuksessa erityisen S2- kielenkartoitusmateriaalin avulla.

Valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää oppijan suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi toisena kielenä –opinnoissa, jotka ovat pohjana kaikille muille opinnoille. Suomen kielen opintojen tavoitteena on eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso A1.3-A2.1. Oppilaita integroidaan myös yleisopetuksen oppitunneille mm. taito- ja taideaineissa.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan valmistavan opetuksen paikallisen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä. 7-10 –vuotiailla opetusta on yleensä 23 viikkotuntia ja 11-17 –vuotiailla 25 viikkotuntia.

Opetus suunnitellaan yksilöllisesti kullekin oppijalle ja jokaiselle laaditaan oma opinto-ohjelma, jonka tulisi olla osa kotouttamissuunnitelmaa. Perusopetukseen siirtynyt oppija voi tarvittaessa palata valmistavassa luokassa tapahtuvaan opetukseen.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>suomen kielen taitotaso A1.3-A2.1</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>S2-opetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>jatkuva havainnointi</i> • <i>S2-kokeet</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>tutustuminen muihin oppiaineisiin</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>integrointi eri oppiaineiden tunneille</i> • <i>kielitietoinen opetus kaikissa oppiaineissa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>jatkuva havainnointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan</i> • <i>valmiudet perusopetukseen siirtymistä varten</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>perustaitojen ja -tietojen opetus</i> • <i>suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin tutustuminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>jatkuva havainnointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>oman äidinkielen tukeminen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>mahdollinen oman äidinkielen opetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>kielitaidon eri osa-alueiden arviointi</i>

2.6. PERUSOPETUKSEN LISÄOPETUS ELI KYMPPILOUKKA

Kymppiluokalle voi hakeutua vuoden mittaiseen peruskoulua kertaavaan koulutukseen perusopetuksen päättötodistuksen suorittamisvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Vuoden aikana voi parantaa perusopetuksen päättöarvosanoja ja hankkia lisää valmiuksia toisen asteen opintoihin. Opiskelija voi myös käydä kahdeksan viikon koulutuskokeilussa toisella asteella, esim. lukiossa ennen yhteishakua. Kymppiluokalla ei ole omaa suomen kieli ja kirjallisuus -opetusta, mutta opiskelija voi halutessaan osallistua opetukseen lukion ryhmässä.

2.7. NIVELVAIHE PERUSOPETUKSESTA TOISEN ASTEEN OPINTOIHIN

Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden jatko-opinto-ohjaukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Opinto-ohjausta antavat yhteistyössä opinto-ohjaajat, luokanvalvojat ja aineenopettajat. Käsitys hyvistä ja laadukkaista opinnoista ja eri ammattien arvostus vaihtelevat eri kulttuuriataustoista tulevilla maahanmuuttajaperheissä. Suomalaista koulutusjärjestelmää ei perheissä aina tunneta eikä välttämättä luoteta siitä saatavaan tietoon. Tiedon jakaminen nuorille ja heidän huoltajilleen perheen äidinkielellä on ensiarvoisen tärkeää. Perheille on oltava mahdollisuus esittää Suomen koulutusjärjestelmä selkeässä muodossa heidän omalla äidinkielellään.

Nuorille ja heidän huoltajilleen järjestetään toisen asteen koulutusta koskeva vanhempainilta, jossa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan osallistujien kielet ja kulttuuritaidot. Nuoren jatko-opintoihin liittyviin ohjauksiin ja muihin tapaamisiin kutsutaan tarvittaessa huoltajat mukaan. Sekä vanhempainillassa että yksilöohjauksessa on tarvittaessa käytettävä tulkkausta.

Koska toisen asteen opinnoissa on hallittava hyvin opetuskieli, annetaan kaikille maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille mahdollisuus tutustua koulutuskokeilun avulla opiskelijan arkipäivään. Tarvittaessa myös S2-opettaja voi osallistua oppilaitensa kanssa joillekin tunneille. Oppilaitokset määrittelevät itse kriteerit riittävälle suomen kielen taidolle, ja tarvittaessa kielitaito testataan.

Maahanmuuttajataustaisen oppilaan siirtyessä toiselle asteelle, järjestetään tarpeen vaatiessa erillinen tiedonsiirtopalaveri lähettävän ja vastaanottavan oppilaitoksen kanssa, jos oppilas ja huoltajat sitä toivovat.

3. TOINEN ASTE

3.1. LUKIO

Lukiokoulutukseen voivat hakeutua kaikki perusopetuksen suorittaneet, joiden lukuaineiden keskiarvo on vähintään 7,0. Lukiolaki ei tunne lainkaan kielikokeen järjestämistä sisäänpääsyedellytyksenä, mutta ei myöskään kiellä sitä. Lukio-opinnot vaativat teoreettisen luonteensa vuoksi B1.1 (toimiva peruskielitaito)-B1.2. (sujuva peruskielitaito) -tason suomen kielen taitoa. Hyvinkäällä voi suorittaa ylioppilastutkinnon ja lukio-opinnot vain suomen kielellä. Englanninkielistä lukiokoulutusta on tarjolla mm. Vantaalla.

Lukion alussa opiskelijan kielitaidon taso pyritään määrittelemään ja opetus suunnittelemaan sen mukaiseksi. Lukion suomen kieli ja kirjallisuus -opetus ei kuitenkaan ole lähtökohtaisesti peruskieliopin opetusta, vaan sen tavoitteena on kehittää ja vahvistaa jo olemassa olevaa kielitaitoa siten, että opiskelija voi opiskella täysipainoisesti kaikkia lukion oppiaineita. STK-opetukseen osallistumista suositellaan suurimmalle osalle maahanmuuttajaopiskelijoista. Jatkokoulutukseen pyrittäessä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus-koe yleensä rinnastetaan suomen kieli ja kirjallisuus -kokeeseen.

Lukiokoulutuksen päättöarvioinnissa hyvän osaamisen kriteerinä on kuullun sekä luetun ymmärtämisen osalta B2.2 (toimiva itsenäinen kielitaito) ja kirjallisen tuottamisen osalta B2.1 (itsenäisen kielitaidon perustaso).

Maahanmuuttajataustaiselle opiskelijalle opiskeluajaksi suositellaan neljää vuotta tai vaihtoehtoisesti lukion suorittamista aikuislukiossa. Aikuislukion opetussuunnitelmassa

pakollisten reaaliaineiden määrä on huomattavasti pienempi kuin päivälukiossa ja ruotsin kielen voi aloittaa B3-kielenä, jos opiskelija ei ole sitä perusopetuksen aikana opiskellut. Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tarvitsevat henkilökohtaista opinto-ohjausta huomattavasti enemmän kuin muut opiskelijat. Koulun järjestelmässä ja säännöissä saattaa olla vaikeasti ymmärrettäviä asioita. Opiskelijoille on tarjolla myös tukiovetusta ja kertaavia kursseja mm. aikuislukion tarjonnassa.

Mikäli opinnot lukiossa ovat vaarassa keskeytyä, on nuorelle etsittävä korvaavia vaihtoehtoja mm. ammatillisesta koulutuksesta, aikuislukioista tai nuorisopajoilta. Nuorelle tarjotaan mahdollisuutta käydä tutustumassa mahdolliseen uuteen opiskelupaikkaansa muutamasta päivästä aina kokonaiseen jaksoon asti. Mikäli siirtyminen ei kesken lukuvuoden onnistu, autetaan nuorta hakeutumaan opintoihin yhteishaun kautta.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>taitotaso B2.2 (kuullun ja luetun ymmärtäminen)</i> • <i>taitotaso B2.1 (kirjallinen tuottaminen)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>STK-opetus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>STK-kokeet</i> • <i>STK-ylioppilaskoe</i>
<ul style="list-style-type: none"> • <i>lukion päättötodistuksen saaminen</i> • <i>ylioppilastutkinto</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>opintojen suunnittelu kielitaitotason mukaan</i> • <i>henkilökohtainen opinto-ohjaus</i> • <i>tukiovetus</i> • <i>kertaavat kurssit</i> • <i>suosituksena lukion suorittaminen neljässä vuodessa tai aikuislukiossa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>ainekohtaiset kokeet</i> • <i>ylioppilaskoe</i>

3.2. AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS (VALMA)

Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA) soveltuu hyvin etenkin nuorille maahanmuuttajille. VALMA sopii etenkin silloin, kun tarvitaan lisää valmiuksia ammatillisista opinnoista ja koulutuksesta suoriutumiseen. Koulutukseen kuuluu suomen kielen opiskelun lisäksi myös tutustumista eri ammattialoihin ja niiden koulutukseen. VALMA-koulutukseen haetaan yhteishaun jälkeen osoitteessa www.opintopolku.fi.

3.3. AMMATILLINENKOULUTUS

Ammatilliseen koulutukseen yhteishaussa hakeutuva maahanmuuttajanuori kutsutaan suomen kielen testiin, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi. Jatkuvan haun kautta hakevat kutsutaan haastatteluun, jonka yhteydessä kielitaitoa arvioidaan alan vaatimusten näkökulmasta. Pääsääntöisesti peruskoulun päättävän maahanmuuttajanuoren hakukanava on yhteishaku. Mikäli opiskelija on saanut peruskoulussa S2-opetusta, sitä jatketaan myös ammatillisissa opinnoissa. Ammatilliseen koulutukseen vaadittavasta suomen kielen taitotasosta ei ole säädetty, mutta suositus on eurooppalaisen viitekehyksen mukainen B.1.2-taitotaso. Suomen kielen testin perusteella osa hakijoista karsiutuu ja heitä ohjataan kielitaidon vahvistamiseen esimerkiksi VALMA-koulutukseen. Osa pääsee aloittamaan ammatilliset opinnot. Keskeistä opiskelijoiden ohjautumisessa on aktiivinen yhteistyö alueen peruskoulujen oppilaanohjaajien kanssa sekä tiedottaminen ammatillisen koulutuksen tarjoamista vaihtoehdoista.

Ammattiin opiskelevan opinnot henkilökohtaistetaan. Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (=HOKS) kirjataan tiedot esimerkiksi yksilöllisistä osaamisen hankkimisesta ja kehitymisestä sekä tarvittavista ohjaus- ja tukitoimista. Maahanmuuttajataustaisen opiskelijan opintoihin sisältyy neljä osaamispistettä suomi toisena kielenä -opetusta. Lisäksi on suositeltavaa, että opiskelija valitsee tarvittaessa jopa 9 osaamispistettä valinnaista suomi toisena kielenä -opetusta. Opintojen aikana on tärkeää, että opiskelijaa aktivoidaan ja häntä kannustetaan osallistumaan S2-opetukseen. Opintojen etenemisen seurannassa vastuuvallmentajan ja opinto-ohjaajan rooli on keskeinen, jotta opiskelija saa tarvitsemaansa tukea ja ohjausta opintoihinsa. Tarvittaessa osaamisen arviointia voidaan mukauttaa ja ammattitaitovaatimuksista ja/tai osaamistavoitteista voidaan poiketa siinä määrin kuin se on välttämätöntä, jotta opiskelija saa suoritetuksi tutkinnon tai koulutuksen.

<i>Tavoite</i>	<i>Toteutus</i>	<i>Arviointi</i>
<ul style="list-style-type: none"><i>ammattiin valmistuminen</i><i>työelämässä tarvittava kielitaito</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>S2-opetus</i><i>ammatilliset opinnot</i><i>yhteisten tutkinnon osien opinnot</i>	<ul style="list-style-type: none"><i>S2-kokeet</i><i>tutkintoon kuuluvat näytöt</i><i>muu osaamisen karttumisen seuranta ja arviointi</i>

4. TEKIJÄT

Heinonen, Jaana	(S2-opettaja, Paavolan koulu)
Holmström-Savolainen Anna-Helena	(koulutuspäällikkö, yhteiset tutkinnon osat), Hyria koulutus Oy)
Lilja Ulla	(koulutuspäällikkö, valmentava koulutus, Hyria koulutus Oy)
Lindholm Heidi	(palvelupäällikkö, opiskeluhoolto- ja ohjauspalvelut, Hyria koulutus Oy)
Leutonen, Paula	(opinto-ohjaaja, Puolimatkan koulu)
Luostarimäki, Lasse	(rehtori, Puolimatkan koulu)
Naakka, Pekka	(S2-opettaja, Härkävehmaan koulu)
Perälä, Merike	(valmistavan luokan opettaja, Puolimatkan koulu)
Puhakka, Kirsi-Marja	(S2-opettaja, maahanmuuttajakoordinaattori, Puolimatkan koulu)
Seppälä, Tarja	(kiertävä erityislastentarhanopettaja, Punaojan päiväkot)
Silvennoinen, Kirsi	(rehtori, Hyvinkään yhteiskoulu)

5. VIITTEET

OPH:n Kielten rikas maailma –materiaali

https://beta.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kielten-rikas-maailma-materiaali?fbclid=IwAR0JUuMWhTSJc05eZns6QISB_0HeM9AvPUSgnXKX8_6fXoubvgsoRWXJya8

Eurooppalainen viitekehys

<http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf>

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet

https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus/valmistava_opetus

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet

https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/perusopetus

Lukion opetussuunnitelman perusteet

https://www.oph.fi/download/172124_lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2015.pdf

Ammatillisten tutkintojen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan VALMA-koulutuksen perusteet

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/kooste/amatillinenkoulutus?hakutyyppe=perusteet>